

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

MANDAT

V

SLAVNOSTNA
SEJA

23. 12. 2008

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA

SLAVNOSTNA SEJA OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI

(23. december 2008)

SLOVENIJA JE DEMOKRATIČNA REPUBLIKA. SLOVENIJA JE PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA.
SLOVENIJA JE DRŽAVA VSEH SVOJIH DRŽAVLJAN IN DRŽAVLJANOK.
V SLOVENIJI IMA OBLAST LJUDSTVO, DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANOK.
PO NAČELU DEJAVNE OBLASTI NA ZAKONODAVNO, IZVRSILNO IN SODNO.
SLOVENIJA JE NEODtujlivi pravi slovenski narod in z gotovostjo izpolnjuje neposredno in zgotovljeno
po načelu dejavne oblasti na zakonodavno, izvršilno in sodno.

UVOD

Protokolarna pravila Državnega zbora določajo, da Državni zbor priredi slavnostno sejo ob dnevu državnosti 25. junija in ob dnevu samostojnosti in enotnosti 26. decembra. Slavnostna seja traja največ pol ure. Govorniki na slavnostni seji so predsednik in podpredsedniki Državnega zbora. Na sejo so vabljeni visoki predstavniki Republike Slovenije in diplomatski predstavniki. Javnost lahko spremlja slavnostno sejo preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina seje postane pregledno dostopna v obliki sejnega zapisa.

Državni zbor slavnostno sejo zvočno posname. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo se izda v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapis slavnostne seje vsebuje vabilo na slavnostno sejo in besedilo seje, zapisano v prvi osebi.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. Slavnostna seja ob dnevu samostojnosti in enotnosti (23. december 2008)

Pripravil: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt-Kavšek, mag. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2011

www.dz-rs.si

VABILO

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije

Vas

Ob dnevu samostojnosti in enotnosti

vabi

na slavnostno sejo Državnega zbora Republike Slovenije

v torek, 23. decembra 2008, ob 19. uri
v veliki dvorani Državnega zbora, Šubičeva 4, Ljubljana.

Vabilo velja za eno osebo

Vstop z vabilom

Državni zbor **V. mandat**

Slavnostna seja ob dnevu samostojnosti in enotnosti **23. december 2008**

Slavnostni govornik: dr. Pavel Gantar.....predsednik Državnega zbora

Slavnostna seja se je začela 23. decembra 2008 ob 19.02.

/ slovenska himna – S. Premrl: Zdravljica/

PREDSEDNIK DR. PAVEL GANTAR: Cenjeni gostje, spoštovani visoki zbor! Pričenjam slavnostno sejo Državnega zbora ob dnevu samostojnosti in enotnosti. Dovolite mi, da ob tem svečanem dogodku spregovorim nekaj besed.

Spoštovani predsednik republike dr. Danilo Türk, spoštovani predsednik Vlade Borut Pahor, spoštovani predsednik Državnega sveta mag. Blaž Kavčič, spoštovani predsednik Ustavnega sodišča Jože Tratnik, spoštovani predsednik Vrhovnega sodišča Franc Testen, visoki diplomatski zbor, cenjeni gostje, spoštovane kolegice in kolegi!

Osemnajst let je minilo v novejši slovenski zgodovini od prelomnega trenutka - plebiscita, na katerem se je večina državljanov in državljanov odločila za Slovenijo kot samostojno državo. Danes, kakor je postala že navada, se s slavnostno sejo Državnega zbora spomnimo tega državotvornega dogodka, ki je postal naš skupni praznik, praznik samostojnosti in enotnosti in ga praznujemo na dan razglasitve rezultatov, tri dni po dnevu plebiscita.

Priznati moram, da je ta praznik eden mojih najljubših, saj sovpada z veselimi božičnim in novoletnim časom, z obdobjem, ko se oziram za leto, ki odhaja, in si izrekamo dobre želje za leto, ki prihaja. Zdi se, da smo v teh dneh vsi za kanček bolj prijazni kot sicer.

Osemnajstletnica plebiscita bi nam nemara utegnila povedati, da je država, ki je zrasla iz te pogumne in hkrati preišljene odločitve, že prerasla svoje mladostno obdobje in dosegla zrelost. Vendar, resnici na ljubo, samostojna in svobodna Slovenija ne v obdobju od plebiscita do osamosvojitve in ne pozneje ob in po osamosvojitvi ni imela privilegija, da bi uživala v otroški brezskrbnosti. Takoj se je morala spoprijeti s problemi, ki jih je prineslo obdobje tranzicije, in sprejemati odločitve, ki so bile nemara težje in bolj usodne od tistih, ki jih sprejemamo danes.

Proces slovenskega osamosvajanja odlikuje želja po svobodi, po oblikovanju takšne državnosti, ki temelji na priznavanju temeljnih pravic in svoboščin, demokratični družbeni ureditvi,

vladavini prava in tržnem gospodarstvu. Slovenski proces osamosvajanja ni temeljil na vzpostavljanju zaprte družbene skupnosti, ki svoj obstoj varuje tako, da se čim bolj izolira od sveta, ampak nasprotno, na želji po vključevanju v svet, ki so ga ravno v tistem obdobju zaznamovale globalizacija in velike spremembe v geopolitični razporeditvi moči.

Z vzpostavitvijo lastne države in državnosti smo stopili na pot družbe, ki je odprta. Navznoter s pluralističnimi družbenimi strukturami in mehanizmi, navzven z vključevanjem v mednarodne povezave in dialog s svetom. Prav to, da nam ni šlo za kakršnokoli samostojno Slovenijo, pač pa za demokratično, pluralistično, na vladavini prava in spoštovanju človekovih svoboščin utemeljeno državo, je po mojem mnenju resnična veličina procesa osamosvajanja.

Plebiscit je bil torej prvi formalnopravni, če hočete, ustavni korak k samostojni državi. Meseci, ki so temu sledili, so prinesli njeno formalno ustanovitev, boj za njen obstoj in končno, kmalu tudi mednarodno priznanje. Država je nastala, a ne kot dokončno izoblikovan izdelek, ampak kot možnost in priložnost, da v družbeni skupnosti oblikujemo svoje življenje in sobivanje, kakršna si sami želimo. Verjamem, da so bila v enotno plebiscitarno odločitev vložena številna pričakovanja in številne želje, zato je danes pomembno vprašanje, ali so se ta pričakovanja izpolnila in te želje uresničile. Gotovo ne vsa in gotovo ne v celoti, pa kljub temu ni dvoma, da bi se danes, če bi bili zopet postavljeni pred to isto odločitev, odločili enako. Tudi zato je treba najti odgovor na vprašanje, ali je vzpostavitev države odprla možnosti in priložnosti za ljudi, za to, da si kar se da samostojno oblikujejo svoje življenje, ali so mehanizmi, ki jih je oblikovala, omogočili doseganje večje individualne in družbene blaginje. Glede na to, kje smo bili tedaj in kje smo danes, s kom smo se primerjali tedaj in s kom se danes, lahko za slovensko družbo kot celoto odgovorimo pritrdilno. Toda vsi, to vemo, niso dobili enakih možnosti in priložnosti, mogoče jih nekateri tudi niso izkoristili, zato nas čaka še veliko dela, da ustvarimo

DRŽAVNI ZBOR

okolje, v katerem bodo te priložnosti in te možnosti dosegljive za vse. Individualne družbene blaginje ne smemo meriti samo po ustvarjenem družbenem bogastvu, ampak predvsem po tem, kako dobro gre tistim, ki so v družbi na najslabšem. Če gre njim danes boljše kot pred letom dni, ima pojem družbene blaginje sploh svoj pomen, če temu ni tako, ustvarjamo razcepljeno in razdeljeno družbo.

Samostojna država pomeni tudi to, da ni več prostora za izgovore, ko gre za naše lastne slabosti, da ne moremo več kriviti nekoga drugega, če nam ne gre po načrtih, če naša prizadevanja ne prinašajo rezultatov. Res je, da na naše delovanje vplivajo dogodki in procesi, na katere v bistvu ne moremo vplivati. Recimo, primer tega sta tudi sedanja finančna in gospodarska kriza. A vendar je ključno vprašanje, kako mi reagiramo in kako se odzivamo nanje v družbenem in državnem okviru, na katerega pa imamo vpliv in ga skupaj tudi oblikujemo.

Spoštovani! Hkrati z dnevom samostojnosti praznujemo tudi enotnost, ki smo jo izkazali v usodnih odločitvah, kakršna je bila plebiscitarna. Res je, dolga desetletja je v slovenskem narodu tlela želja po samostojni državi. Tako lahko razumemo odločitev za izstop iz avstro-ogrškega imperija in narodnoosvobodilno borbo. In ko se je že zazdelo, da smo blizu cilja, se je vendarle izkazalo, da so bili upi neizpolnjeni. V prvem primeru smo se utapljali v jugoslovanskemu unitarizmu, v drugem pa v avtoritarni vladavini. Če ni priložnosti za individualno svobodo, je vsaka oblika države zunanja prisila. Enotnost, ki smo jo izkazali ob plebiscitarni odločitvi za samostojno državo, ni bila zgolj rezultat dogovora različnih političnih sil v tedaj že pluralni slovenski družbi, ni se oblikovala kot vnaprejšnji dogovor, ampak se je oblikovala s samim aktom plebiscita, z odločitvijo številnih, desetisočih, stotisočih, milijona in več prebivalcev, za samostojno državo. S tem se je izrazil in opredelil nacionalni interes. Zato moramo enotnost razumeti kot tisto kategorijo politične države, ki ni dana vnaprej, ampak se mora vedno znova potrjevati in se moramo zanjo tudi vedno znova izrekat. Enotnost zato ne pomeni vnaprejšnjega izenačevanja, prav nasprotno, pomeni priznavanje različnosti. Le če sebi in drugim priznavamo različnost in pravico do drugačnih stališč in pogledov, lahko pridemo v dialoškem procesu do "organske" enotnosti, ki povezuje, in ne do "mehanske", ki prisiljuje. In reči je treba, da sta slovenska družba in predvsem njena politika v dosedanjem razvoju in ob drugih prelomnih trenutkih, kot sta bil vstop v Nato in Evropsko unijo, pa tudi nedavno, izpričali potrebno zrelost in odgovornost za sprejemanje pravih in odgovornih odločitev.

Prav pa je sicer, da smo si različni, ni treba, da smo vsi enotni. Naj parafraziram enega od najpomembnejših liberalnih mislecev, ki pravi in je zapisal, da je primerna tista družbena ureditev, ki ljudi ne sili, da se poenotijo v stvareh in zadevah, za katere to ni potrebno. In prav je, da v družbi, v gospodarstvu, v kulturni politiki in še marsikje drugje tekmujejo različni pogledi in interesi. Prav je, da se oblikujejo na družbeno legitimni podlagi, kar pa predvsem pomeni, da si nobeden od različnih

interesov ne sme lastiti pravice do ekskluzivnosti, v smislu, da ne priznava legitimnosti obstoja njemu nasprotnih pogledov in interesov.

Spoštovani! Slovenija je danes normalna demokratična država. Ko to pravim, predvsem mislim na to, da ni raj. Ima podobne probleme, strahove, težave, kot jih imajo primerljive države na tej stopnji razvoja in jih tudi rešuje na bolj ali manj podoben način, včasih seveda bolj, včasih manj uspešno. In kljub temu ni razlogov za nekakšno samozadovoljstvo. Pri nas in v našem okolju se dogajajo spremembe, ki presegajo dnevno reševanje problemov, zato včasih izginejo iz našega zornega kota. Gre za velike spremembe v demografski sliki prebivalstva, za hiter razvoj novih tehnologij, še posebej genskih in informacijskih, za vprašanje dostopnosti do javnih dobrin in storitev, kot so zdravstvo, šolstvo, za spremenjena razmerja med svobodo in varnostjo, za podnebne spremembe, in najnovejše, za dolgoročne učinke finančne in gospodarske krize, ki jih bomo verjetno čutili še potem, ko bomo samo krizo že presegli.

In navsezadnje se vedno znova vrača tudi vprašanje družbene pravičnosti, ki je vse prevečkrat, vsaj po mojem mnenju, prevedena v zagovarjanje poenostavljenega egalitarizma in vse prevečkrat v moraliziranje o tem, kaj je in kaj ni dovoljeno v gospodarstvu, medčloveških odnosih, v javni sferi oziroma politiki - včasih celo v obliki, "kar je dovoljeno meni, ni dovoljeno drugim". Bistveno vprašanje, po mojem mnenju, je, ali ljudje, družbene razmere, javno sfero in institucije v osnovi sprejemajo kot družbeno sprejemljive. Ali družbene, premoženjske ter druge razlike, vključno z razlikami v življenjskih stilih, razumejo kot rezultat razlik v sposobnostih in prizadevanjih ljudi v socialnem in tržnem gospodarstvu, ali pa jih dojemajo in so jih prisiljeni dojemati kot rezultat posebnih privilegijev in družbene moči, kot rezultat, recimo temu "plenilskih strategij" in podrejanja ter prilagajanja javnih institucij osebnim koristim. To vprašanje je še kako pomembno prav v času, ko prihaja do koncentracije družbenega bogastva pri vse manjšem številu ljudi in do občutka, da so nekateri v procesih družbenih preobrazb preveč pridobili in drugi preveč izgubili. Na ta vprašanja nimamo enoznačnih odgovorov, pa tudi razprava o tem je seveda na nek način zavrta. Sam lahko ponovim le to, kar sem danes že izrekel, da moramo družbeno in individualno blaginjo meriti po tem, kako dobro gre tistim, ki so v družbi na najslabšem. Vprašati se moramo, ali smo z raznimi procesi reorganizacij, reform in privatizacij povečali ali zmanjšali dostopnost ljudem do pomembnih javnih dobrin in storitev. Ali se povečujejo razlike v dostopnosti, ali obstajajo pomembne družbene, finančne, organizacijske ovire dostopnosti določenim kategorijam ljudi? Izpostavil bi predvsem problem dostopnosti do zdravstva, šolstva in primerne stanovanjske. Čeprav so to v osnovi, kot bi rekli ekonomisti, individualne dobrine, pa je njihovo zadovoljevanje v javno korist, saj povečuje učinke družbene blaginje. Zato moramo odstranjevati ovire, ki stojijo na poti, in povečati dostopnost do teh dobrin.

Spoštovani! Slovenija stoji, tako kot svet, pred številnimi novimi izzivi, ki jih lahko dojamemo kot grožnjo ali kot priložnost, še najboljše kot oboje

DRŽAVNI ZBOR

hkrati. Ti izzivi presegajo vsakodnevno politiko in vzbujajo iluzijo, da jih lahko danes za kratko še odmaknemo na stran in da se bomo z njimi ukvarjali jutri. No, ta jutri je danes že tu. Pred nami je gotovo izziv dolgožive družbe. Izziv, ki v veliki meri spreminja našo uveljavljeno podobo življenjskega cikla posameznika, ki ga, kot vemo, sestavljajo mladost in z njo povezano šolanje in izobraževanje, zrele leta in z njimi povezano delo in ustvarjalnost in na koncu varna starost. Izobraževanje danes ni omejeno samo na mlada leta, ampak je vseživljenjski proces. Aktivnost človeka se ne ustavi z odhodom v pokoj. Svet dela postaja negotov. Bolj kot sam razmislek o tem, kako vzpostaviti medgeneracijsko solidarnost, bo treba spremeniti način gledanja na družbo in vzpostaviti varovalne mehanizme, če smemo temu tako reči, za vsa življenjska obdobja.

Izziv podnebnih sprememb je še posebej aktualen. Evropska unija je pred dnevi vendarle potrdila znameniti okoljsko-energetski sveženj. Zadovoljni smo lahko, da se je to zgodilo, da Evropska unija še naprej ostaja vodilna v soočanju s podnebnimi spremembami. Ne moremo pa biti zadovoljni s številnimi kompromisi, ki prelagajo rešitve v prihodnost, ko bo zanje očitno manj manevrskega prostora.

Pomembno se mi zdi, da prav ob praznovanju dneva samostojnosti in enotnosti poudarim, da problem podnebnih sprememb ni samo oziroma ni zgolj okoljski problem, ampak je to problem prehoda na nizkoogljično družbo. Je torej družbeni, tehnološki in gospodarski problem življenja in razvoja v okolju, ki se bo srečevalo s čedalje bolj omejenimi naravnimi viri. Je tudi problem prilagajanja na spremembe, ki se že dogajajo in jih občutimo. Če bomo podnebne spremembe in njihov izziv razumeli na ta način, bomo lahko sodelovali v tehnološko-gospodarski tekmi, če se bomo temu izmikali, bomo capljali za dosežki drugih. Bomo dovolj samostojni in dovolj enotni, da sprejmemo takšno odločitev?

Današnji večer in dnevi, ki mu sledijo, so za praznovanje. Naj bodo dnevi za zadovoljstvo nad doseženim, ob hkratnem zavedanju, da zmoremo več. In to bomo navsezadnje morali tudi pokazati in dokazati. S takšnim prepričanjem pa vsem vam, Slovenkam in Slovencem, državljanom in državljanom Republike Slovenije, čestitam ob dnevu samostojnosti in enotnosti ter voščim vesele božične praznike in srečno novo leto 2009! Želim vam miru in sreče! Hvala lepa.

/ aplavz/

/ glasbena točka/

/ aplavz/

PREDSEDNIK DR. PAVEL GANTAR: Spoštovani!

Zahvaljujem se glasbenim ustvarjalcem, zbranim gostom, kolegom, poslankam in poslancem za pozornost in zaključujem to slavnostno sejo. V čast mi je, da vas lahko povabim na kratek slavnostni sprejem v preddverju velike dvorane. Hvala.

Slavnostna seja je bila končana 23. decembra 2008 ob 19.30.